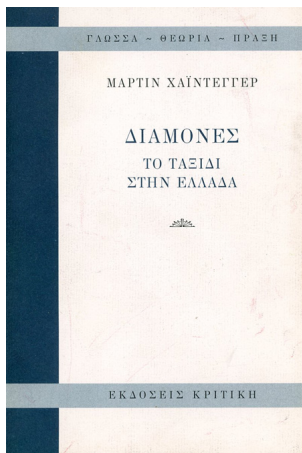

Δύσκολο το κείμενο του Martin Heidegger με τίτλο «Διαμονές». Δεν θα μπορούσε να είναι και διαφορετικά, δεδομένης της βαθιάς αναλυτικής σκέψης του Γερμανού φιλόσοφου.

Ξεδιπλώ νει τις σκέψεις και τους στοχασμούς ▯ του, από την πρώ τη επίσκεψή του στην Ελλάδα το 1962.

Απαραίτητο να λησμονηθεί, για λίγο, η σχέση του με τον εθνικοσοσιαλισμό, ειδικά μετά τη δημοσίευση των επιστολών που είχε ανταλλάξει με τον αδελφό του, Franz, και τον θαυμασμό που είχε εκφράσει για τον Αδόλφο και το καθεστώς του. Θαρρούσε πως η αγαπημένη του «Γερμανικότητα» συναντούσε το μέλλον, το πεπρωμένο της στον ναζισμό.

Αντίδοτο, κάπως, στις πολιτικές του ιδέες, ίσως να αποτελεί το γεγονός ότι αρνήθηκε να διώξει από το πανεπιστήμιο δύο κομμουνιστές καθηγητές.

Όπως επίσης ότι ο αντισημιτισμός του έχει αμφισβητηθεί από τους μελετητές του τόσο σε επιστημονικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Γνωστή και η θυελλώδης ερωτική σχέση του με την εβραϊκής καταγωγής φιλόσοφο

Johanna Arendt

.

Αυτό που δεν αμφισβητήθηκε είναι η βαθιά παρουσία της Ελληνικής σκέψης στο σύνολο

του έργου του, αν όχι η ελληνολατρία. Κάτι που γίνεται έντονα διακριτό στις αράδες του βιβλίου.

Όταν ο Heidegger έρχεται στην Ελλάδα είναι 73 ετών. Επιβαίνει του κρουαζιερόπλοιου «Γιουγκοσλαβία» και επισκέπτεται μεταξύ άλλων, Κέρκυρα, Κεφαλονιά, Ιθάκη, Κατάκολο, Ολυμπία, Κόρινθο, Μυκήνες, Νεμέα, Άργος, Επίδαυρο, Κνωσό, Φαιστό, Πάτμο, Δήλο, Ρόδο και Αθήνα.

Αφήνοντας τις αναλύσεις του για τον Ηράκλειτο, τον Παρμενίδη, τον Σοφοκλή, και τον Πλάτωνα, προσεγγίζουμε το πιο εύπεπτο τμήμα του κειμένου τις απόψεις του για τον τουρισμό, όπου ο αναγνώστης εντοπίζει τόσο τις ανησυχίες του, όσο και μια μάλλον ελιτίστικη τοποθέτηση. Αναμενόμενα και τα δύο. Στις μέρες μας, όπου ο Τουρισμός έχει αναχθεί σε βαριά βιομηχανία αλλάζοντας, συντρίβοντας πολλά και αναδύοντας άλλα τόσα, έχει ενδιαφέρον να παρακολουθήσουμε τις απόψεις του, συνειδητοποιώντας ότι κατατέθηκαν εξήντα χρόνια νωρίτερα.

Σημειώνει π.χ. για το λιμάνι της αναχώρησής του, τη Βενετία:

«Η ερήμωση του πολυτελούς ξενοδοχείου συμβάδιζε με την παρακμή που χαρακτηρίζει την πόλη. Κατάντησε αντικείμενο ιστορικής σπουδής, ελκυστική εικόνα για αμήχανους συγγραφείς, σκηνικό διεθνών συνεδρίων και εκθέσεων, χώρος που τον λυμαίνεται η τουριστική βιομηχανία.»

Προσεγγίζοντας την Ολυμπία:

«Πρώτα όμως βρήκαμε μόνον ένα άσχημο χωριό παραμορφωμένο από ημιτελείς οικοδομές τουριστικών ξενοδοχείων για Αμερικανούς».

Αφουγκραζόμενος ταυτόχρονα το μεγαλείο του παρελθόντος και τη σκληρή μοίρα του παρόντος στη Δήλο:

«Μόνο με την εμπειρία της Δήλου έγινε το ελληνικό ταξίδι διαμονή , «ξέφωτη» παραμονή κοντά σ' ότι είναι η αλήθεια »

«Μόλις αποβιβαστήκαμε, συναντήσαμε γυναίκες στην σειρά κατά μήκος ενός ορατού μονοπατιού, Είχαν απλώσει καταγής πολύχρωμα υφαντά και κεντήματα για να τα πουλήσουν – ένα χαρμόσυνο θέαμα και συγχρόνως η μαρτυρία μιας φτωχικής αλλά φιλόπονης ζωής».

«Ενώ δεν έπαυα να σκέφτομαι το μυστικό της αλήθειας, ολοένα απομακρυνόταν το νησί που φαίνεται μικρό, αλλά λέει πολλά, η Δήλος, καθώς το πλοίο στράφηκε προς κατεύθυνση της Μυκόνου, το νησί του συρμού για τον διεθνή τουρισμό. Το γεγονός ότι αυτό καλύπτει με λήθη την μοναχική Δήλο ίσως είναι καλό, γιατί έτσι παραμένει προστατευμένη».

Στους Δελφούς:

«Ψηλά, πάνω από την άκρη της πλαγιάς ορθώνονταν γεμάτες έπαρση μεγάλες ανολοκλήρωτες οικοδομές σύγχρονων ξενοδοχείων. Η περίοπτη θέση τους στο χώρο δεν μπορεί βέβαια να παραμερίσει την ευτελή λειτουργία τους στην υπηρεσία της τουριστικής βιομηχανίας».

Καθώς κατεβαίνει από τους Δελφούς στο λαδόκαμπο της Άμφισσας για το λιμάνι της Ιτέας θα σημειώσει απαισιόδοξα:

«Επιστρέφοντας στο λιμάνι έγινε σαφέστερη η επίγνωση ότι με την αδίστακτη εισβολή του τουρισμού μια αλλότρια εξουσία επιβάλλει στην αρχαία Ελλάδα τα δικά της κελεύσματα και τις δικές της μορφές οργάνωσης, αλλά και ότι θα αποτελούσε υπεκφυγή απέναντι σ' αυτό που είναι, αν ήθελε κανείς να μη λάβει υπ' όψη του αυτή την τουριστική δραστηριότητα που δεν αφήνει περιθώρια επιλογής, αντί να συλλογισθεί το χάσμα μεταξύ του άλλοτε και του τώρα και να αναγνωρίσει την μοίρα που κυριαρχεί εδώ».

«Η αναπόδραστη δυναμική της νεώτερης τεχνικής σε συνδυασμό με την επιστημονική εκβιομηχάνιση του κόσμου ετοιμάζονται να εξαλείψουν κάθε δυνατότητα διαμονής».

και θα καταλήξει λυρικά:

Η διαμονή που συνίσταται στο να αντέχει κανείς το ερώτημα με το οποίο την σημαδεύει ο Χάιλντερλιν στην τελευταία στροφή στο «Άσμα του Γερμανού»:

*«Πού είναι η Δήλος σου, που είναι η Ολυμπία σου,
Για να βρεθούμε όλοι στην ύψιστη γιορτή;
Αλλά πως να μαντέψει ο γιός τι εσύ των
Δικών σου, αθάνατη, από καιρό ετοιμάζεις;»*

Γεννημένος το 1891 ο M. Heidegger εκφράζει τις φιλοσοφικές ανησυχίες και τα άγχη των καιρών του. Εγκατέλειψε τα εγκόσμια το 1976. Τι θα σημείωνε άραγε, αν αντίκριζε το τουριστικό αποτύπωμα της Ελλάδας την τρίτη δεκαετία του 21ου αιώνα;